

Närbilder av mångfald

En fotoutställning om migration i Schweiz

Arbetshäfte

Innehåll

Sida

Inledning- - - - -	2
Lärrarhandledning- - - - -	3
Förberedande diskussionsfrågor - - - - -	3
Förberedande uppgifter - - - - -	3
Schweiz – ett mångfacetterat land- - - - -	4
Molino Nuovo, Lugano - - - - -	5
Lorraine, Bern - - - - -	6
Maupas, Lausanne - - - - -	7
Migration till och från Sverige - - - - -	8
Länkar - - - - -	8
Lektionsförslag - - - - -	9
Fallstudier att arbeta med - - - - -	12

Inledning

I samarbete med forskare dokumenterade ett team av tre fotografer livet i tre invandratäta områden i Schweiz under trettio dagar. Ursula Markus fotografier visar hur schweizare och invandrare lever tillsammans i Molino Nuovo (Lugano). Edouard Rieben dokumenterade livet i Lorraine (Bern) och Pierre-Antoine Grisoni i Maupas (Lausanne). Inga bilder eller situationer är arrangerade.

Utställningen lyfter fram människorna bakom statistiken och de mänskliga möten som är en förutsättning för lyckad integration. En annan förutsättning är att vi har en öppen dialog kring migration- och integrationsfrågor, vilket denna utställning vill uppmuntra.

Utställningen och detta arbetsmaterial ingår i ett samarbetsprojekt kring migration och mångfald där bl. a. Svenska kyrkan, Uppsala Universitet, Sensus studieförbund, Länsstyrelsen i Uppsala Län och Schweiz Ambassad i Sverige deltar.

Lärohandledning

Arbetsuppgifterna och diskussionsfrågorna i detta häfte behandlar följande huvudteman och ska öka elevernas kunskaper och förståelse för migrationens orsaker och betydelse.

1. Migration:

Mänsklig migration är en fysisk rörelse av människor från ett område till ett annat, ibland över långa avstånd och i stort antal. Befolkningsrörelser i modern tid kan vara frivilliga eller ofrivilliga. OFrivilliga befolkningsrörelser kan bero på slavhandel, trafficking och etnisk rensning. Personer som migrerar kallas utvandrare/invandrare, migrantarbetare, kolonistörer eller flyktingar beroende på omständigheterna, det historiska sammanhanget eller det perspektiv man utgår ifrån.

2. Flyktingar / Asylsökande:

Enligt FN:s Flyktingkonvention, svensk lag och EU:s regler är en flykting en person som söker sin tillflykt i ett annat land på grund av krig eller våld eller välgrundad rädsla för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller tillhörighet av viss samhällsgrupp. Innan personen har fått rätt till asyl (skydd) benämns personen asylsökande. Först efter att ansökan godkänts har personen fått flyktingstatus, som för med sig olika rättigheter och skyldigheter beroende på mottagarlandet.

Förberedande diskussionsfrågor

1. Definiera följande begrepp:

- migration
- industrialisering
- etniska minoriteter

2. Vilken är skillnaden mellan en invandrare och en flykting?

3. Vilka är likheterna och skillnaderna mellan Sverige och Schweiz vad gäller invandring, flyktingar och arbetskraftsinvandring?

4. Vilka förväntningar kan invandrare / flyktingar ha på att leva i Sverige? Ge exempel.

5. På vilket sätt kan invandrare / flyktingar bidra till sitt nya hemland, t. ex. Sverige?

Förberedande uppgifter

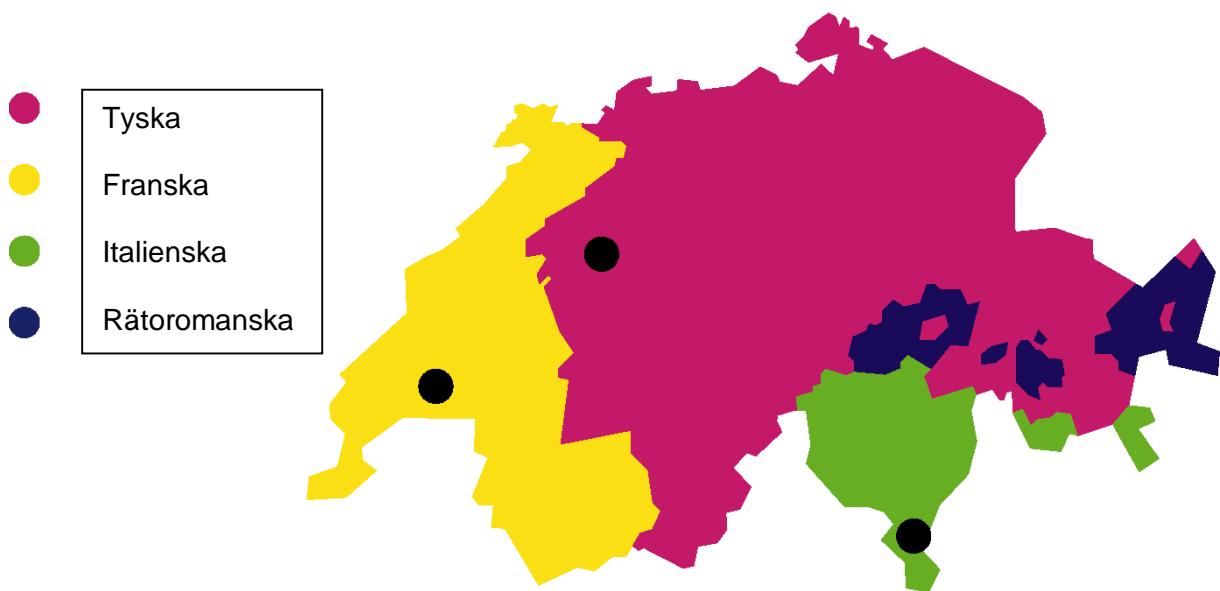
1. Titta på en karta över Schweiz och hitta städerna Bern, Lausanne och Lugano.
2. Vilka språk talar man i Schweiz?
3. Vilka språk talar man i Bern, Lausanne och Lugano?

Schweiz – ett mångfacetterat land

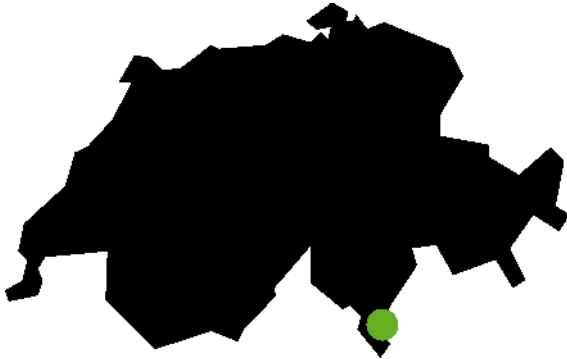
Schweiz befolkning uppvisar stor mångfald. Landets centrala läge i Europas mitt, mellan tre av de mest betydande europeiska kulturerna (tyskspråkiga regionen, Frankrike och Italien), har präglat dess historia och kultur. Industrialisering, uppbyggnad av modern infrastruktur, service och välstånd har möjliggjorts genom invandrad arbetskraft. Politisk stabilitet och humanitär tradition har bidragit till att Schweiz blivit en tillflyktsort för religiösa minoriteter och politiska flyktingar.

Schweiz har den tredje största andelen invandrare i Europa – 20,7%. Utländsk arbetskraft utgör en fjärdedel av den totala arbetskraften. En miljon av de 1,67 miljoner invandrarna i Schweiz kommer ifrån Europa.

Schweiz har fyra officiella språk, tyska, franska, italienska och rätoromanska. Två tredjedelar av den schweiziska befolkningen talar schweizertyska, de som talar rätoromanska bor framför allt i kantonen Graubünden. De flesta schweizare talar mer än ett språk, till detta kommer de språk från hela världen som invandrarna tagit med sig.

Lugano, Molino Nuovo

Stadsdelen Molino Nuovo [den nya kvarnen] är den tätast befolkade delen av Lugano, den största staden i kantonen Ticino. Stadsdelen ligger i den norra delen av staden och har fått sitt namn av en kvarn som förr i tiden pumpade upp vattnet från Vira-dalen.

Molino Nuovo har avsevärt förändrats sedan 1930-talet. Fram till slutet av 1950-talet fanns det fortfarande en hel del jordbruksmark i stadens utkanter. De flesta av flerfamiljshusen byggdes vid den här tiden i fyra våningar längs stadens utfartsvägar och enfamiljshus på berget Castausios sluttningar. Förörterna bestod vanligtvis av arbetarbostäder och olika slags fabriker med mellanliggande större grönområden. Redan då levde många invandrare i Molino Nuovo. Många av dessa var italienare som hade arbetat med att bygga Gotthard-tunneln och som stannat kvar i regionen.

På 1960-talet genomgick Molino Nuovo en stor bygnads- och befolkningsutveckling. Nya höghusområden byggdes tätt sammanhängande och torg och öppna platser försvann. Människor från hela världen bosatte sig i området. På senare år har Luganos Universitet flyttat till Molino Nuovo och vuxit till ett internationellt ansett Campus.

Befolkning (fast boende):

Molino Nuovo 8 874 (2009)
Varav utländsk befolkning: 3 897 (2009)

Lugano 56 889 (2009)
Varav utländsk befolkning: 21 298 (2009)

Några av de största befolkningsgrupperna i Molino Nuovo:

Schweiz: 4 977

Italien: 1 977

Serbien-Montenegro: 379

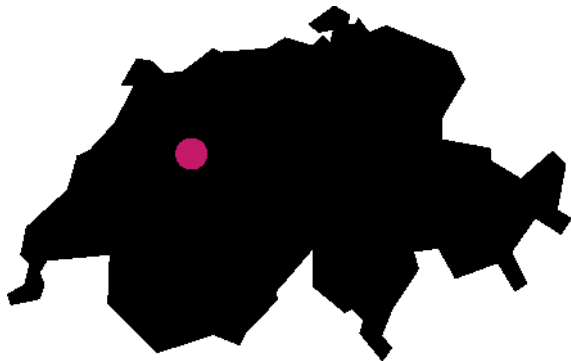
Portugal: 286

Bosnien Herzegovina: 144

Turkiet: 103

etc.

Bern, Lorraine

Lorraine, beläget mellan Aare-dalen och den högre platån Breitenrain-Spitalacker i huvudstaden Bern, fick sitt namn av en ung adelsman, Johann von Steiger som tillbringade en längre tid som legoknekt i Lothringen. Herresätet som han köpte 1705 döpte han efter Lothringens franska namn Lorraine.

Det var genom att bygga järnvägen som Lorraine kom att knytas ihop med stadens centrum. Flera affärsidkare och industrier hade dock redan tidigare etablerat sig här. Järnvägen påskyndade industrialiseringen och de första arbetskraftinvandrarna var från Tyskland. Senare, efter att Gotthard-tunneln stod klar kom många arbetare ifrån Italien. Närheten till fabrikena gjorde att Lorraine utvecklades till en arbetarstadsdel. Det fanns en stor brist på bostäder och människor var trångbodda. Situationen förbättrades genom att icke-vinstdrivande företag byggde bostäder i området. Mindre och större hus med trädgårdar är fortfarande ett kännetecken för den nordvästra delen av Lorraine.

Mångfalden i Lorraine-distriktet avspeglas i befolkningen och de många butikerna från hela världen. Man kan här göra en kulinarisk jordenruntresa på en mycket liten yta. Större invandrargrupper kommer ifrån Italien, Spanien, Tyskland, Sri Lanka och Kosovo. Sedan 1980-talet har också den alternativa rörelsen slagit sig ner här och öppnat sina egna barer och affärer. Lorraine är ett av Schweiz mest färgstarka områden.

Befolkning (fast boende 2007):

Lorraine 3873

Varav utländsk befolkning: 851

Bern 128 345 (innerstaden)

Varav utländsk befolkning: 27 255

Några av de största befolkningsgrupperna i Lorraine:

Schweiz: 3 022

Italien: 127

Tyskland: 125

Spanien: 99

Sri Lanka: 80

Kosovo: 63

etc.

Lausanne, Maupas

Maupas-distriktet ligger i nordvästra Lausanne som är huvudstad i kantonen Vaud. Området har fått sitt namn efter en väg, "Rue du Maupas", som anlades på 1800-talet. I begynnelsen var denna väg svårpasserbar, därav namnet "mauvais pas" som betyder "dålig väg".

Maupas tillhör en del av staden som är bebyggd med äldre bostadshus. Även om området är ett av Lausannes mest tätbefolkade, har här inte byggts mycket nytt sedan 1970-talet. Det bor många ensamstående i området, unga vuxna, studenter eller äldre personer varav många har invandrarbakgrund. Sedan stadsdelen Chauderon expanderat och utvecklats till Lausannes andra stadskärna syns här allt mer affärsfolk.

Det är mixen av människor som drar folk till Maupas. En del stannar bara en kort stund när de är på genomfart, men för dem som har beslutat sig för att slå rot är det ett trevligt område. Förutom många schweizare bor här många italienare, spanjorer och portugiser och på senare år allt fler afrikaner och asiater. Området har blivit allt mer bohemiskt eftersom människor dras till området på grund av dess låga hyror. För många som väljer att stanna här är det just mångfalden som är skälet till att de trivs.

Befolkning (fast boende):

Maupas 12 662 (2008)
Varav utländsk befolkning: 5050 (2008)

Lausanne 130 721 (2008)
Varav utländsk befolkning: 50 740 (2008)

Några av de största befolkningsgrupperna i Molino Nuovo:

Schweiz: 7 612

Portugal: 863

Italien: 723

Spanien: 499

Fd Jugoslavien: 494

Afrika: 503

Asien: 334

etc.

Migration till och från Sverige

Statistiska Centralbyrån (SCB) definierar invandrare som en person som har för avsikt att stanna i Sverige i minst tolv månader, har uppehållstillstånd/uppehållsrätt och folkbokförs sig i landet. Nordiska medborgare behöver inte ha tillstånd för att invandra till Sverige. 168 medborgarskap fanns representerade bland de personer som invandrade till Sverige 2009. Precis som tidigare år utgjorde "hemvändande" svenskar den enskilt största invandrargruppen.

Migrationsverket prövar ansökningar från personer som vill bosätta sig i Sverige, söka asyl eller ha svenskt medborgarskap. I samarbete med FN:s flyktingorgan UNHCR hjälper verket också flyktingar i läger runt om i världen till ett liv i Sverige. I samarbete med FN:s flyktingorgan UNHCR hjälper verket också flyktingar i läger runt om i världen till ett liv i Sverige. Migrationsverket erbjuder asylsökande boende och sysselsättning under tiden som deras ansökan prövas och betalar också ut statlig ersättning till kommuner och landsting för personer som har fått uppehållstillstånd. Dessutom stöder myndigheten asylsökande som fått avslag och ska återvända hem. Migrationsverket kan också ge personer med uppehållstillstånd som har bestämt sig för att flytta tillbaka ekonomiskt stöd. Migrationsverket är en aktiv aktör inom EU och i andra internationella sammanhang.

Länkar

Myndigheter och organisationer i Sverige:

Statistiska Centralbyrån:

<http://www.scb.se>

Migrationsverket:

<http://www.migrationsverket.se>

Svenska regeringens webbplats om mänskliga rättigheter:

<http://www.humanrights.gov.se>

Länsstyrelserna:

<http://www.lst.se> (Förhandlar med kommunerna om mottagande och introduktion i sina respektive län.)

Ungdomsstyrelsen:

<http://www.ungdomsstyrelsen.se> (Fördelar statligt stöd till organisationer och projekt som främjar integration.)

Rädda Barnen:

<http://www.rb.se>

Svenska kyrkan

<http://www.svenskakyrkan.se>

Schweiziska länkar:

<http://www.ch.ch>

<http://www.swissworld.org>

Schweiziska migrationsmyndigheten:

<http://www.bfm.admin.ch>

Schweiziska Utrikesdepartementet:

<http://www.eda.admin.ch>

Internationella organisationer:

FN:s Flyktingkommissariat:

<http://www.unhcr.ch>

Röda Korset (Svenska)

<http://www.redcross.se>

<http://www.redcross.se/skolsajt/lararrum/kurser/>

Human Rights Watch

<http://www.hrw.org>

Internationella Helsingforskommittén

<http://www.ihf-hr.org>

Lektionsförslag

Historia: Flyktingar i historien

<http://www.unhcr.org/45f007d12.html>

Denna lektion syftar till att öka förståelsen av begreppet "flykting" genom att undersöka historiska exempel på flyktinggrupper. Eleverna kommer dessutom att få en chans att öva upp sina forskningskunskaper.

Flyktingar – Vem, var och varför?

<http://www.unhcr.org/4651bc052.html>

Eleverna kommer att lära sig vilka flyktingar är, var de lever och varför de finns: ”Flyktingar är människor som har en välgrundad rädsla för förföljelse på grund av hans/hennes ras, religion eller tro, nationalitet, politisk uppfattning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp. En flykting kan antingen inte återvända hem eller är rädd för att göra det.”

Mänsklig migration: berättelsen om kulturlandskap

<http://www.nationalgeographic.com/xpeditions/lessons/09/g68/humanmigration.html>

Den här lektionen hjälper eleverna/studenterna att förstå centrala begrepp om mänsklig migration genom att studera kartor och folkräkningsdata. De kommer sedan att undersöka och dokumentera vilken inverkan migration har på en regions kulturlandskap. Eleverna/Studenterna kommer att undersöka migrationsmönster på en global och nationell nivå och sedan tillämpa denna förståelse på att skildra en immigrants berättelse inom det egna samhället.

Ett förstahandsperspektiv

<http://www.nationalgeographic.com/xpeditions/lessons/09/g68/migrations.html>

Denna lektion lyfter fram skälen till varför människor flyttar. Den fokuserar på migration från och till samhällen genom att titta på de faktorer som leder till folkförflyttningar. Eleverna/Studenterna bör intervjua en person som har immigrerat. Under intervjun bör eleven samla bakgrundsinformation, inklusive de orsaker som motiverade personen till att flytta. Därefter ska eleven framställa en skriftlig eller muntlig presentation av resultatet.

Varför flyttar folk

<http://www.nationalgeographic.com/xpeditions/lessons/09/g68/tgmigration.html>

Genom att utforska elevernas/studenternas egna önskemål om att flytta kommer de att kunna granska mänsklig migration i ett större sammanhang, se resonemanget bakom flytten och de faktorer som ligger bakom sådana val. Lektionsplaneringen är fokuserad på både inrikes (inom Sverige) och internationell migration. Eleverna/Studenterna kommer att bilda små grupper och grundligt undersöka ett exempel på migration. Det gör de genom att använda en världskarta för att fundera på deras eventuella egna flyttar, och anledningen till dessa val.

”Gud tröttnade på oss”: kulturkrockar och samhällsuppbyggnad

<http://www.nationalgeographic.com/xpeditions/lessons/09/g912/>

Inkluderar videoklipp som finns här:

<http://www.video.nationalgeographic.com/video/player/movies/god-grew-tired/from-sudan-ggtu.html>

Lektionen bygger på dokumentärfilmen, ”*Gud tröttnade på oss*”, och ger eleverna ökad insikt kring migration, kulturell mångfald, känsla av tillhörighet, konflikt- och samarbetskrafter inom samhällen.

Gud tröttnade på oss är en produktion från National Geographic Films /LBS /Newmarket Films. Filmen berättar en rörande historia om hur unga människor överkommer otroliga utmaningar och om deras kamp för att förbättra inte bara sina egna utan även den efterlämnade familjens och vännernas liv.

Eleverna kommer dessutom att lära sig om diasporan The Lost Boys från Sudan, en grupp ungdomar som flydde från inbördeskriget i hemlandet, tillbringade ett decennium i ett kenyanskt flyktingläger och därefter fick bosätta sig i USA.

Genom ”service-learning”-pedagogik kan eleverna tillsammans med samhällsengagerade människor utforska historiska eller nutida samspel mellan invandrargrupper och de lokala, regionala eller inhemska samhällsgrupperna, samt vilken påverkan invandrarna har haft på det kulturella landskapet.

Eleverna kommer att tillämpa sin kunskap och förståelse av migration, kulturkrockar och samhällsuppbyggnad i en lokal kontext. Det gör de genom att identifiera en flykting- eller invandrargrupp i sin närmiljö samt genom att engagera andra människor i samhället. Detta för att höja medvetenheten om flykting- eller invandrargruppens villkor, oro och bidrag till samhället.

”Migration Station”: ska vi stanna eller gå?

<http://www.nationalgeographic.com/xpeditions/lessons/09/g912/migrationstation.html>

Under denna lektion kommer eleverna att göra en virtuell resa till europeiska länder som har blivit påverkade av immigration eller emigration. Eleverna kommer att skriva och utföra scener där en familjemedlem måste övertyga de andra att det är dags att emigrera.

Aktivitet: Genom ögonen på en flykting

<http://www.nationalgeographic.com/xpeditions/activities/09/refugee.html>

Elevernas uppdrag: Hitta en flykting vars fotografi blev taget för ungefär 20 år sedan. Rita en bild av personen där du förutser hur hon/han skulle se ut som vuxen. Tänk på hur livet kan se ut som flykting och hur det skulle påverka ens hälsa.

The Real Eve

<http://www.school.discoveryeducation.com/lessonplans/programs/realeve/>

Eleverna ska granska människans utveckling och migration från Afrika och sedan göra en presentation som visar vilka olika vägar den mänskliga migrationen har tagit.

Fakta om migration – myter och verklighet

Migrationsverkets webbplats innehåller en användbar sida med påståenden om migration som ställs mot fakta.

<http://www.migrationsverket.se/info/2551.html>

Eleverna får först ta ställning till ett antal påståenden som sedan ställs mot verkligheten. Syftet är att utmana myterna om migrationen och uppmuntra eleverna att kritiskt analysera informationen. Övningen kan kompletteras med aktuella tidningsartiklar eller uppgifter från Internet.

Syfte:

- Att öka medvetenheten om frågor som påverkar flyktingar
- Att utmana myter om flyktingar och asylsökande
- Att uppmuntra kritisk analys av information, framför allt i media
- Att främja förståelse för begreppet identitet

Fallstudier att arbeta med

Situation I

Föreställ dig att du är ett barn och precis har flyttat till ett nytt land. Du känner ingen och du talar inget av de språk som talas i landet. Dina föräldrar har just släppt av dig vid din nya skola.

Hur känner du dig? Vilka svårigheter förväntar du dig i din nya skolsituation?

Dina föräldrar har båda hög utbildning och hade bra arbeten ert hemland. I ert nya land får de inget nytt arbete för att de inte kan språket. De uppmuntrar dig att arbeta bra i skolan så att du lättare ska få ett bra arbete. Hur känner du dig?

Hur skulle du hantera dessa svårigheter?

Situation II

Föreställ dig att du är en ung flykting som precis landat i ett nytt främmande land. Du talar inte något av de lokala språken. Du och din familj flydde ifrån ert hemland för att ni blev förföljda på grund av er tro/åsikt. Av de lokala myndigheterna har ni fått veta att er ansökan kan ta flera år. Ni tillåts inte arbeta så länge ni inte fått uppehållstillstånd. Vilka svårigheter/utmaningar kan ni möta under denna tid?

Skulle du be om hjälp? Vart skulle du vända dig?

Vad skulle du annars göra / sysselsätta dig med?

Situation III

Din familj har flyttat till ett nytt land för ett par år sedan. Ni har blivit medborgare i det nya hemlandet. Det nya medborgarskapet ger er samma rättigheter och skyldigheter som alla andra. Ni har blivit helt assimilerade och integrerade i er nya miljö. Du behärskar det nya språket till fullo och har utbildat dig i det nya landet. Du känner väl till landets historia och traditioner.

Betyder detta att du ger upp din familjs språk och traditioner? Kan din bakgrund ha ett värde för det samhälle där du nu lever?

Vad saknar du mest från ditt hemland?

Innebär integration att man ger upp sitt ursprung?

Omslagsfoto: Ursula Markus

Producerat av EDA, Schweiziska Utrikesdepartementet, Generalkonsulatet i Hong Kong för utställningen La Suisse Plurielle - Switzerland and Migration 2010

Arbetshäftet har anpassats till svenska förhållanden av Benita Funke, Ansvarig för Kultur-, informations- och utbildningsfrågor på Schweiziska Ambassaden och ämneslärare i samhällskunskap och historia och Sylvi Elsner, lärare i tyska på universitetet och Katedralskolan i Uppsala. Doktorand vid Vaasa Universitet i språkvetenskap om migrationsdiskursen. Stockholm/Uppsala i December 2010.